

Світлана Ігнат'єва

ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНЕ ПОЛЕ УКРАЇНСЬКОГО ЩОДЕННИКОВОГО ДИСКУРСУ

У статті окреслено інтертекстуальне поле українського щоденникового дискурсу на внутрішньо-текстовому й міжтекстовому рівнях. Виявлено його ядерний та периферійний сегменти. Доведено, що інтертекстуальність є однією з невід'ємних конститутивних ознак українського ЩД, яка виконує текстотвірну функцію. Встановлено найвиразніші експлікатори та джерела живлення української щоденникової інтертекстуальності.

Ключові слова: категорія інтертекстуальності, інтертекстеми, інтертекстуальне поле, інтертекстуальні зв'язки, внутрішня і зовнішня інтертекстуальність, ядерний, периферійний сегменти.

Український щоденниковий дискурс (ЩД) є важливим багатофункціональним знаряддям комунікативної діяльності людини, що потребує комплексного, різноаспектного вивчення. Вибір ЩД для окреслення й аналізу інтертекстуального поля зумовлений, по-перше, підвищеним інтересом до сповідального й автобіографічного жанрів, у яких сконцентровано мисленеву енергію авторської думки, створено особливу психологічну ауру, відображено відношення між історією повсякденності й особистістю, що є природним у межах антропоцентричної парадигми. По-друге, інтертекстуальність як багатомірний зв'язок ЩД чи його окремого жанрового зразка з усією сукупністю інших текстових фрагментів становлять цікавий багатоаспектний об'єкт дослідження.

У контексті сучасного мовознавства інтертекстуальність тлумачиться як єдиний механізм породження тексту. Ми розглядаємо інтертекстуальність з погляду рецептивної теорії (Р. Барт, Е. Реслер, С. Хольтуїс, В. Шмідт, В. Штемпель), коли міжтекстовий узаємозв'язок визначається як “особливий комунікативний процес, у якому автор тексту не тільки навмисне вводить фрагменти інших текстів, але й чекає від адресата вміння розпізнавати інтертекстуальні вкраплення, усвідомлювати їх як такі, що навмисне вживаються автором для важливого розуміння тексту” [9, с. 6]. Під інтертекстуальними вкрапленнями розуміємо інтертекстеми, які слугують своєрідними маркерами інтертекстуальності, засобами вираження прецедент-

ності тексту, слідами чужого тексту в контексті з духовністю. Реалізація значення інтертекстом відбудеться лише за умови, якщо ці знання будуть спільними для автора і реципієнта.

Основи виникнення інтертекстуальності було закладено ще в працях М. М. Бахтіна. Цей учений справедливо зауважує, що будь-який текст пов'язаний особливими відношеннями не тільки з елементами мовної системи, але й з іншими текстами. Текст виступає основною одиницею, що пронизує всю мовну систему, елементи якої комбінуються, реалізуючись у конкретному тестовому фрагменті. Усе, що існує за межами цього тексту, слугує матеріалом і засобами. М. М. Бахтіну належить важливий термін “чуже слово”, який, на нашу думку, якнайвиразніше визначає сутність ідеї інтертекстуальності. Всі слова людини поділяються на “маленький світ своїх слів і величезний безкінечний світ чужих” [1, с. 347–348]. Насправді, учення М. М. Бахтіна можна вважати прообразом ідей про міжтестові зв'язки та концепцію диференціювання, а значить, інтертекстуальності. Отже, будь-який текст, будь-який дискурс є діалогом з усією попередньою і майбутньою культурою.

До проблеми множинних зв'язків тексту з іншими текстами зверталися Р. Якобсон, Р. Барт, К. Леві-Стросс, М. Фуко, У. Еко, В. Виноградов, Ю. Лотман, А. Беннет, О. Розеншток-Хюссі, С. Фіш, Р. Богранд, М. Ріффатер, Ж. Деррида й інші дослідники. Окремі лінгвісти трактують явище інтертекстуальності ширше, з позицій філософії мови, усієї мовної діяльності людини, культури загалом. Один із послідовників цього напрямку Р. Барт стверджує, що мовна діяльність полягає не в створенні нових повідомлень, а в безперервному переписуванні вже “раніше створених”, тих, які вже існують. Р. Барт кваліфікує інтертекстуальність як важливу умову для існування тексту. “Новий текст складається із старих цитат. Частина коду, формули ритмічних моделей, фрагментів культурних мов тощо проникають у текст і перерозподіляються в ньому, оскільки завжди існує мова до тексту і всередині нього” [2, с. 124]. Учений називає інтертекстуальність “перспективною множини цитат, міражем, створеним із множини

структур: одиниці, утворені цим кодом, є відгомонам того, що вже було прочитане, видане, зроблене, пережите: код є слідом цього вже” [2, с. 126]. Фундатори німецької школи лінгвістики тексту Р. Богранд і В. Дресслер [3] одні з перших запропонували власну модель інтертекстуальності в її системі. Ця концепція утвердилася і знайшла логічне продовження в багатьох авторитетних виданнях, навіть довідкового характеру. Так, О. Селіванова інтертекстуальність кваліфікує як “наявність у певному тексті слідів інших текстів, у більш широкому розумінні – діалогічний зв’язок тексту в семіотичному універсумі з попередніми текстами (рекурсивний) та з подальшим текстотворенням (прокурсивний)” [11, с. 210]. Представник критичного аналізу дискурсу Н. Феркло виокремлює власне інтертекстуальність та конститутивну інтертекстуальність, або інтердискурсивність, до якої відносить типові правила, дискурсивні зразки, реєстр, стиль, які відтворюються в нових дискурсах. Таким чином, інтертекстуальність тісно пов’язана з положенням, яке сформулював Ж. Дерріда: “світ є текст” [8]. Згідно з цим напрямком, уся людська культура розглядається як єдиний текст, який входить у буття, єдиний інтертекст, усі чинні тексти мають у своїй основі певний підтекст, текст-прообраз, базовий зразок і, у свою чергу, самі становлять інтертексти, оскільки є явищами культури. Водночас активне вживання терміну інтертекстуальність сприяє варіюванню його змісту.

Інтертекстуальність ЩД загалом виявляється через внутрішню і зовнішню інтертекстуальність. Зовнішня інтертекстуальність, або інтертекстуальність у широкому розумінні, є категорією дискурсу, яку тлумачать традиційно, тобто вона слугує зв’язком між окремими жанровими зразками ЩД й іншими мовленнєвими творами – за змістовою лінією, жанрово-стилістичними особливостями, структурою, формально-знаковим вираженням.. Зовнішня інтертекстуальність ЩД, на нашу думку, не відрізнятиметься від тієї, що реалізується в іншому типові дискурсу. Інтерес нашого дослідження становитиме внутрішня інтертекстуальність, яка і стосується передусім розподілу відношень жанрових зразків усередині самого ЩД. Вона слугує своєрідним інформаційним каналом, через який наратор передає концентрат мисленнєвої енергії епохи, залучаючи чуже слово як своєрідний код доступу до розуміння змісту щоденникового тексту.

Цитати, афоризми, узяті з ЩД, можна знайти в різних текстах, які створюються сьогодні. Отже, існує певний “універсум текстів” (Derrida), який виконує роль постійного інтер-

тексту. Водночас ЩД утворює потужне інтертекстуальне поле, що єднає тексти, які багаті насамперед афоризмами, прислів’ями, приказками тощо.

Автори ЩД обирають свідому інтертекстуальність, що виявляється на усіх рівнях і в найрізноманітніших формах категорією. Категорія інтертекстуальності семантично значуща. Завдяки її засобам, щоденниковий текст нарощує свій смисловий потенціал за рахунок інших текстів. Інтертекстуальні зв’язки простежено через виявлення інтертексту, під яким розуміємо внутрішньотекстовий взаємозв’язок різних типів дискурсів. Сприйняття тексту відбувається за параметрами, виробленими інтертекстом, при цьому зв’язок між текстом та інтертекстом не може розглядатися лише в площині запозичень чи впливів, це взаємозв’язок, що трансформує змістовий потенціал обох компонентів, які можуть перетинатися або навіть накладатися.

У ЩД заманіфестовано ймовірну достовірність і суб’єктивність оповіді, чим пояснюється наявність у його інтертекстуальному полі своєрідного ядерного сегмента. В основі цього сегмента – *інформація*, яка актуалізує *основну* інтенцію ЩД – вплив на адресата й репрезентацію авторської позиції. Вона представлена передусім маркованими цитатами, афоризмами, прислів’ями, приказками, крилатими висловами, ремісценціями тощо. Напр.: “*Інтелекція – нерв нації*” [5, с. 425], “*Бреше, як шовком шие*” [5, с. 40], “*Сім раз упади, вісім раз встань*” [5, с. 277], “*Глянув скоса – бульба з носа*” [5, с. 435], “*Щасливий той, хто вірить!*” [7, с. 554], “*Вовк собаки не боїться, але противно, що він гавка...*” [7, с. 267], “*Збрехати йому, що меду лизнути*” [4, с. 190], “*Краще жити надгодов, але вільним, ніж маріонеткою, що життям за для втіхи й пихи тішиться*” [4, с. 206], “*Щоб утекти від себе, треба всіх наздогнати*” [4, с. 244], “*Хто себе в любові не пізнав, для ненависті не дозрів*” [4, с. 244] тощо.

Цитати вживаються автором як аргумент, який підтверджує правильність авторських суджень. Вони також виконують функцію автентичності. Наприклад: “*Сплету вінок з барвінку й деревію...*” – *колись так гарно співала Валя цю пісню. То співала її молодість. А зараз... Сірі, буденні клопоти обсіли – клопоти виживання. Лише коли зустрінеється на луках деревій – озоветься те, що було, зацелить душа* [7, с. 540]; “*Нація живе доти, доки народжує героїв, і вмирає тоді, коли за неї нікому вмерти*”. *Добре сказано. І правдиво* [7, с. 473]; *У родині Моцарта панував девіз: “За Богом одразу йде батько”. О, якби цього правила дотримувалась сучасна молодь!* [7, с. 407]. Немарковані

цитати, алюзії та семантичні модифікації значно частіше мають виражений характер.

Сформований за допомогою національних мотивів та образів світової культури ядерний сегмент інтертекстуального поля є значеннєвою домінантою в ЩД. Він збагачує створюваний текст асоціаціями, які привносять нові відтінки значень, завдяки яким щораз один і той самий інтертекстуалізм можна тлумачити по-різному.

Автор здебільшого не має можливості відобразити в ЩД всі свої бажання й почуття. Йому необхідно зберегти хоч би найважливіше. Це змушує його ретельно відбирати життєвий матеріал, по-особливому його структурувати, узагальнювати враження, відшукувати емну лаконічну формулу для втілення всього комплексу найрізноманітніших думок і почуттів, пов'язаних із сприйняттям кожного нового об'єкта. **Периферійний сегмент** інтертекстуального поля фокусується навколо ядерного і формується з окремих текстових мікросегментів, які перетинаються між собою. Мікросегменти охоплюють кількісно значну частину інтертекстуального поля ЩД. Насамперед це роздуми, переживання автора, його ілюктивні наміри (інформування/оцінне інформування), спогади про дитячі, юнацькі, студентські роки, воєнні часи, зустрічі, розставання, хвороби близьких для адресанта людей тощо. Напр.: *“Не можу я забути багато чого. Не можу забути, як мене на станції в Білгороді німець ударив обривком віршовки. Я обернувся і мовчки дивився на нього. У нього було обличчя нелюте, очі несердиті, спокійні. Він ударив мене без ненависті, здається, а просто так, як погонич коня. І я зрозумів, що це в них прийнято, що це не злочин, а просто «треба» для «нижчих людей»* [5, с. 16]. Також автор ЩД без змін (інколи з мінімальним коментарем) уводить у текст інтертекстуальні вкраплення як документальні свідчення про епоху і “про себе тодішнього”: *“Як чорне кошмарище, щезає, відходить у небуття епоха войовничого безбожництва. Яка вона була страшна! Згадалось дитинство. Малим школярем іду сам-один холодним степом із Сухої в Улинівку, іду тайком говіти, прийняти причастя (щоб Бабуся не плакали за мою долю). А зараз стільки людей прийшли відкрито, ідуть на сповідь... Оживає Україна!”* [7, с. 450]. Периферійний сегмент містить інтертекстуальні вкраплення – інтертекстеми, які розподіляються або по всьому текстовому простору ЩД, або локалізуються в його сильних позиціях. Вони активно вживаються для самоопису, автоінтерпретації та автохарактеристики. Інтертекстеми мають форму прямої чи непрямої цитатії. Саме непряма фор-

ма цитатії стилістично забарвлена й містить авторську оцінку. Автор активно залучає емоційно-оцінне коментування, часто з негативним підтекстом. Напр.: про Петра I – російського царя *“вінценосний кат”* [6, с. 318], *“верховний самодур”* [7, с. 220], *“зрадник Переяславської угоди”*, *“той, хто розпинав нашу Україну”*, *“хто вчинив у Батурині різанину таку, що... і небо мало б здригнутись”* [7, с. 244]; про Брежнєва Л. І. – державного і партійного діяча: *“шепелявий дворушник”* [7, с. 248], *почварфа, монстр, ненависник національних культур”* [7, с. 263], *“кат нашої культури, мучитель”* [7, с. 399], *“мафазматик, по чиему знаку після ташкентського інструктажу зчинився нечувано бруталний розгул сучасної валуєвщини”* [7, с. 478]. Авторське коментування містить і позитивний контекст. Наприклад, у ЩД О. Гончара про Індіру Ганді: *“достойна дочка свого народу”* [6, с. 535], *одна з наймудріших жінок, що нині живуть на планеті”* [6, с. 536], *“надто чиста й беззахисна... для нашого часу”*, *“провидиця”*, *“одна з найпрекрасніших жінок планети”* [6, с. 54]; про Чорновола В'ячеслава Максимовича – українського політичного і державного діяча, правозахисника: *“світла людина”*, *“розум і цвіт нації”* [7, с. 295], *“істинний лідер”* [7, с. 298], *“молодий лицар України”*, *“боєць за правду і права нації”* [7, с. 303], *“славна... людина”*, *“вірна людина”* [7, с. 303], *“дивовижно цільна мужня людина”*, *“лідер нації”* [7, с. 318] і т. ін. Непряма цитатія в ЩД утворює певне полемічне коло. Автор, як правило, не може відобразити в ЩД всі свої бажання й почуття. Зберегти хоч би найважливіше змушує його ретельно селекціонувати життєвий матеріал, по-особливому його структурувати, узагальнювати свої враження, відшукувати емну лаконічну формулу для втілення всього комплексу найрізноманітніших думок і почуттів, пов'язаних із сприйняттям кожного нового об'єкта. Одним з основних засобів стає активне вживання найрізноманітніших форм інтертекстуального розширення змістового поля тексту. Фактологічний інтертекст, як правило, посилює аргументаційну базу ЩД, створює своєрідну мозаїку історичного часу. До таких зразків можна віднести, наприклад, згадку Олесея Гончара про історію революції: *“Що більше вчитуюсь в історію революції, то більше розпачу й розчарувань. І царевбивство, і махновщина, і незліченні злочини ЧК – все кров, бруд, зрада, підступність, безчестя, наруга над людиною... Все велике з л о, що триває досі, почалося звідти, дало нам ГПУ, колективізацію, гулаги, голод, Соловки, руйнування храмів, руйнування душі людської... Нічого гіршого не знала історія! Навіть*

злочини французької революції перед цим меркнуть... Може, це й було нашестя диявола?" [7, с. 364]. Також можна згадати: "Чорний день історії скинуто! Те, що багатьом здавалось неймовірним, сталося: переворот Горбачова. Хунта репресивних, жорстоких, ніким не обраних, прийшла до влади, оголосила надзвичайне становище. Верховенство союзних імперських законів вступає в силу, а де ж закони республік? Невже кінець суверенітетам, деклараціям? Що гряде: громадянська війна чи тихе рабство гулагів? Ні! Не дай Боже побачити залиту кров'ю країну... Краще вже вмерти" [7, с. 370].

Є всі підстави стверджувати, що саме периферійний сегмент інтертекстуального поля значно розширює змістове поле ШД.

Українська щоденникова інтертекстуальність живиться як національними, так і мотивами та образами світової культури. Прикметно, що вона виявляється насамперед в інтерпретації образів, добутих із таких джерел:

а) біблійної міфології (Марія Оранта, Авель, Каїн, Самсон, Даліла, Голіаф, Ісус Христос). Напр.: *Біблейські міфи, навіть якщо це міфи, вони ж незрівнянні за своєю мудрістю, людяністю і силою гуманізму. Нічого вищого, значнішого людство, здається, не створило* [6, с. 581]; *Ісус Христос, цей тесляр з Назарета, молодий мислитель, зостається ось уже 2000 років ідеалом духовної краси. І що знала історія могутніше за його наскрізне гуманне вчення* [6, с. 9]; *Де любов, там і Бог. Де її нема – там морок, обман, фальш* [6, с. 13]; *На кожній тайній вечері свій їуда – гіркий афоризм нашого часу* [6, с. 51]; *...були в Новім Афоні, на святих місцях. Жертвоніця у вигляді Голгофи. Храм з місцем для хору хлопчиків у головній бані, піднебесній* [6, с. 47]; *Ще якась літня жінка в чорному підійшла до зображення Пієти (дерево пофарбоване білим), гладить худу, зів'ялу, в струмочках крові руку Спасителя, лице, ноги гладить, потім цілує, зітхає, щось примовляє розчулено-співчутливе* [6, с. 69]; *На Заході чимало хто вважає, що світ зараз – перед катастрофою, напередодні апокаліпсиса, і кінець визначається кінцем нишнього віку. Щось подібне я чув від бабусі в дитинстві. Тоді це звалось Страшний суд. А зараз зветься – забруднення планети, демографічний вибух, привид голоду, ядерне божевілля...* [6, с. 9]; *Нічого в лодстві красивішого за дівчину, діву... Недарма Парфенон – це храм власне Дівчини, на її честь: Афіни Парфенос (діви)... І наша християнська Діва Марія як символ чистоти і всього найлюдянішого* [6, с. 73]; *Нарешті кінчив першу книгу із задума-*

них двох. Зараз піду в собор св. Софії і подякую Марії Оранті, що дала мені сили – в такому стані довести хоч півроботи до кінця... [6, с. 55]; *І все ж місяць на небі з Авелем і Каїном був приємніший, ніж з Армстронгом у скафандрі. Хто поверне людям той місяць легенд, поетів, мореплавців, місяць закоханих?..* [6, с. 107]; *Це й справді так: людина планує одне, а Усевишній свої корективи вносить* [4, с. 30]; *Богоматір, Спаситель – навіть якщо брати це просто як символ, ідею, і то ця ідея безмірно вища, гуманніша, моральніша, ніж всі оті вульгарні натовки про наш мавпячий родовід* [6, с. 69]; *Чисте й щире моє почуття вдячності Покровителеві Небесному й Пречистій Богоматері, заступниці запорізького війська* [7, с. 369];

б) античної міфології (Діонісій, Мінотавр, Касандра, Аріадна, Колос Родоський, Психея, Ніобея, Артеміда, Міріам, Прометей, Геракл та ін.). Напр.: *Діонісійська радість! Діонісійський вибух почуттів! Я – ніби деміурґ над деміурґами, немов усезрячий, і духовне небо наді мною то громом гримить рокітливим, то німує несказанно, аж наче чомусь від себе схватися хоче...* [4, с. 64];

в) міфології давньої України (Дажбог, Ярило, Купало, Коляда, Берегиня, Сварог, Перун, Лада, Великдень, Симарґл, писанка, піст та ін.). Напр.: *Сьогодні В е л и к д е н ь!.. І кульбаба вже золотаво цвіте (Леся назбирила), і так сонячно, і повинь велика на луках, і звідкись здалека ніби долинують над водами дзвони – великодній благовіст!.. Але то лиш дзвони дитинства... Треба, пора братися за роботу! Ще оцю для тебе святу книгу встигнути б написати, книгу України-Мадонни...* [6, с. 336]; *Ранок великодній. У веснянім світланні чую, як десь із великої далечі бринять у повітрі ті великодні співи, що їх було чути в дитинстві* [6, с. 513]; *Кінчався піст, про церкву рухівську забудь і думати...* [6, с. 513]; *Сучасна укр[аїнська] народна культура має шукати естетичні свої корені ще десь там, у фриліцьців, у сиводавніх звичаях, гімнах-веснянках та в кераміці наших хліборобських язичницьких предків...* [6, с. 509]; *І що б не робив, як не складав би свої плани, скільки б енергії не витратив, намагаючись бути господарем своїх справ, а Вона – Дажбог – раптом усе по-своєму скрутить, разюче, несподівано все поверне геть в інший бік. І що найразючіше – бачиш потім, що Вона діє надзвичайно логічно, правдиво. І мимоволі почуваш себе не те що особисто слабким, нестійким, а якимось короткозорим, недосвідченим, просто іноді дурним. Стоїш, геть ошелешений, і тільки дивуєшся* [10, с. 170–171];

в) християнської агіографії (Димитрій Ростовський, Нестор Літописець, Агапіт Печерський, Марія Єгипетська, Паїсій (Величковський), Григорій Сковорода та ін.). Напр.: ...про генія – тобто Сковороду – треба писати дуже талановито або ніяк не писати... [4, с. 441];

г) літературних творів (Бульба, Маруся, Дон Кіхот). Напр.: В тому Кракові, що його врятував майор Вихор! Вихор – нащадок Бульби [6, т. 2, с. 299]; Людяні й добрі слова – про Дон Кіхота – про Миколу Лукаша. Про Первомайського. Про Патріарха, тобто Олесь Гончара. А може. Патріарх – Бажан? За сюжетом це більше схоже на правду. Мусій Богущкий бив Первомайського? Подонство. Та й не Мусій він, нормальний одеський Мойсей... [12, с. 528]; Шевченко писав Квітці-Осноту яненьку: “Ваша “Маруся” так мені про вас розказала, що я вас навиліт знаю” [6, с. 132]; І дивна річ – ніхто з дослідників не звернув уваги, що безіменний герой “Черв[оного] роману” з його блуканнями, внутрішнім драматичним борінням – це ж український двійник Григорія Меліхова! Тільки там розлога епічна повільність, а тут стрімкий, емоційний потік! Але й тут вплив бурхливих емоцій не тоне містка, різьбача, довженківської сили деталь... Ось що треба досліджувати – поетику письменника, тоді він по-новому відкривається тобі [6, с. 325];

г) історії та історичних постатей (Київська Русь, Володимир Мономах, Велика Руїна тощо). Напр.: На які вершини здатні були піднятися освічені люди Київської Русі, засвідчує заповіт Володимира Мономаха своїм дітям: “Всею же более убогих не забывайте... Подавайте сироте и вдовцу, оправдайте сами, а не давайте сильным губить человека...” [7, с. 197]; XVIII століття – справді золотий вік мистецтва [6, с. 460]; У нас така жорстока історія! Може, навіть жорстокіша, ніж будь-де... Велика Руїна, татарщина, кріпаччина... А там сталінщина, єжовщина... Очевидно, це формує відповідні характери, а це найгірше. Спустошення відкриває шлях бездуховності [6, с. 404]; Розповідь про Юрія Кондратюка. Про його зоряні мрії і смерть у підмосковних снігах... Про генія, що палав пристрастю зробити добро всьому людству [6, с. 410];

д) філософії (Ніцше, Шопенгауер, Шпенглер, Руссо, Штірнер, Т. Шевченко, І. Франко, Ф. Достоевський). Напр.: Хтось до Ніцше мене не пускає; а я ж не Ніцше шукаю – істину втаємничену [4, с. 64]; Ніцше – відчуваю – робить мене “крамольником”. А до нього долучаються Шопенгауер, Шпенглер, Руссо, Штірнер. І особливо наші, слов’янські страстотерпиці Тарас Шевченко і Федір Достоевський,

сум’ятливого, але праведного бунтарства додають [4, с. 64] тощо.

Ретельно обстеження структури щоденникового тексту дає право констатувати, що категорія інтертекстуальності – одна з важливих системотвірних категорій щоденникового дискурсу. Установлено, що джерелами щоденникової інтертекстуальності є твори літератури, філософії, живопису, музики, кінематографа, сюжети, мотиви, образи давніх міфів, прислів’я, приказки, анекдоти. Вони представлені у вигляді цитат, алюзій, ремінісценцій і виконують інтенційну, експресивну, поетичну, конструктивну функції. Проаналізовані форми інтертекстом найрізноманітнішої культурної інформації потрапляють у поле авторських роздумів, процес вибудовування власної авторської ідейно-естетичної концепції через звернення до різних знаків світової культури є характерними для ЩД. Інтертекстуальне поле як форма реалізації культурного діалогу становить іманентну властивість ЩД, є умовою для успішного пошуку відповіді на найважливіші питання, які виникають у свідомості автора.

Отже, аналіз організації складної системи співвідношень щоденникових текстів уможливує окреслити інтертекстуальне поле ЩД, з’ясувати особливості його функціонування, що, беззаперечно, сприятиме подальшому дослідженню проблеми.

Література

1. Бахтин, М. М. Слово в романе [Текст] / Бахтин М. М. Вопросы литературы и эстетики / М. М. Бахтин. – М.: Худож. лит., 1975. – С. 234–407.
2. Барт, Р. От произведения к тексту [Текст] // Барт Р. Избранные работы: Семиотика. Поэтика / Р. Барт. – М., 1994. – 594 с.
3. Богранд, де Р. А. Введение в лингвистику текста [Текст] / Р. А. де Богранд, В. У. Дресслер. – М., 1981. – 181 с.
4. Воля, Олесь. Щоденник. Сорок років. 1969–2009 [Текст] / Олесь Воля. – К.: Аконт, 2011. – 1208 с.
5. Гончар, Олесь. Щоденники: у 3-х [Текст] / О. Т. Гончар; [Упоряд., підгот. текстів, ілюстр. матеріалу В. Д. Гончар]. – К.: Веселка, 2002–2004. – Т. 1 (1943–1967). – 2002. – 455 с.
6. Т. 2 (1968–1983). – 2003. – 607 с.
7. Т. 3 (1984–1995). – 2004. – 606 с.
8. Деррида, Жак. Структура, знак и игра в дискурсе гуманитарных наук [Текст] / Ж. Деррида // Французская семиотика: от структурализма к постструктурализму. – М.: Издат. группа “Прогресс”, 2000. – С. 407–427.
9. Костыгина, К. А. Интертекстуальность в прессе: (На материале нем. яз.): Автореф. дис. ... к. филол. н.: Спец. 10.02.04 [Текст] / Костыгина Ксения Александровна; [Рос. гос. пед. ун-т им. А. И. Герцена]. – СПб., 2003. – 23 с.

10. Любченко, А. П. Вертеп (повість). Оповідання. Щоденник [Текст] / Упоряд., авт. післямов. В. А. Любченко; авт. передм., комент., приміт. І. Л. Михайлин. – Х.: Основа, 2005. – 464 с.

11. Селіванова, О. О. Лінгвістична енциклопедія [Текст] // Селіванова Олена Олександрівна. – Полтава: Довкілля. – К., 2010. – 844 с.

12. Танюк, Л. С. Лінія життя (3 щоденників): У 2 т.: Т. 2: 1971–1980 [Текст] / Худож.-оформл. І. В. Осипов. – Харків: Фоліо, 2004. – 558 с.

Svitlana Ignat'yeva

THE INTERTEXTUAL FIELD OF THE UKRAINIAN DIARY DISCOURSE

The article describes the intertextual field of the Ukrainian diary discourse on the intratextual and intertextual levels. Its nuclear and peripheral segments are identified. It is proved that intertextuality is one of the constitutive and text-forming features of Ukrainian diary discourse (DD). The most expressive explicators and sources of the Ukrainian diary intertextuality are figured out.

Keywords: *category of intertextuality, intertexts, intertextual field, intertextual connections,*

internal and external intertextuality, nuclear and peripheral segments.

Світлана Ігнат'єва

ИНТЕРТЕКСТУАЛЬНОЕ ПОЛЕ УКРАИНСКОГО ДНЕВНИКОВОГО ДИСКУРСА

В статье очерчено интертекстуальное поле украинского дневникового дискурса на внутрентекстовом и межтекстовом уровнях. Найдены его ядерный и периферийный сегменты. Доказано, что интертекстуальность является одной из неотъемлемых конститутивных особенностей украинского ДД, которая выполняет текстообразующую функцию. Установлены выразительные экспликатеры, а также источники пополнения украинской дневниковой интертекстуальности.

Ключевые слова: *категория интертекстуальности, интертекстемы, интертекстуальное поле, интертекстуальные связи, внутренняя и внешняя интертекстуальность, ядерный, периферийный сегменты.*

Надійшла до редакції 01.09.2012 р.